

ریاست جمهوری
مرکز همکاری های تحول و پیشرفت

بررسی بازخورد رسانه های چین نسبت به امضای توافق نامه همکاری جامع ۲۵ ساله ایران و چین

**بررسی بازخورد رسانه‌های چین
نسبت به امضای توافق‌نامه همکاری
جامع ۲۵ ساله ایران و چین**

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

۱. مقدمه // ۵
۲. عناوین خبری رسانه‌های چینی در ارتباط با توافق‌نامه همکاری جامع راهبردی ۲۵ ساله ایران و چین // ۷
۳. جمع‌بندی // ۲۱
- پیوست // ۲۵

۱) مقدمه

توافق‌نامه امضا شده بین ایران و چین در زبان چینی به برنامه همکاری جامع ایران و چین مصطلح است و کلمه «جامع» حاکی از یک برنامه کلان برای گسترش روابط میان دو کشور در حوزه‌های مختلف است. در اینجا باید خاطر نشان ساخت که دو واژه‌ی چینی «شریک راهبردی» و «روابط جامع» در این تعبیر قابل تأمل است. در واقع، نمونه‌های بارز این واژه‌ها را می‌توان به صورت عملی و پایدار در روابط میان چین و پاکستان و همچنین چین و روسیه طی دهه‌های گذشته مشاهده نمود. گفتنی است که با تحلیل کلمه به کلمه عنوان این توافق می‌توان به میزان اهمیت آن برای طرف چینی (حداقل در کلام) پی برد. از سوی دیگر بیشتر رسانه‌های چینی از این توافق به عاملی برای گسترش روابط راهبردی مشترک و جامع دو کشور یاد کرده‌اند.

امضای توافق‌نامه جامع راهبردی همکاری ۲۵ ساله ایران و چین طی سفر دو روزه‌ی وزیر امور خارجه چین - وانگ‌یی - و هیات همراه چینی به ایران در تاریخ ششم و هفتم فروردین ۱۴۰۰ (۲۶ و ۲۷ مارس ۲۰۲۱) بازتاب‌های مثبت و منفی بسیاری در رسانه‌های داخلی و خارجی داشته‌است. شایان ذکر است در گزارش حاضر از تحلیل و برداشت رسانه‌ها و افکار عمومی ایران درباره این رویداد صرف نظر شده‌است و فقط رسانه‌های چینی (منابع خبری - تحلیلی متعدد، پرمخاطب‌ترین شبکه اجتماعی چین یعنی ویچت و نیز تعدادی از خبرگزاری‌های تصویری چین) مورد بررسی قرار گرفته‌اند تا اطلاع دقیق و موثقی درباره نحوه انعکاس این خبر در رسانه‌های چینی کسب شود.

به‌طور خلاصه می‌توان چنین بیان کرد که با این که بازتاب امضای این توافق‌نامه در رسانه‌های چین بسیار مثبت بوده‌است، اما این موضوع فقط طی چند روز اول در رسانه‌های این کشور بازتاب گسترده‌ای داشته‌است و به‌اندازه رسانه‌های ایران پررنگ نبوده‌است. از یک طرف به دلیل حجم گسترده توافقات و تفاهات این کشور با سایر کشورها، مواردی مانند امضای یک تفاهم‌نامه غیرالزام‌آور بین ایران و چین مورد توجه خاص بسیاری از

رسانه‌های چین قرار ندارند. از طرف دیگر با توجه به جو حاکم بر فضای سیاسی کشور، مردم عادی کشور چین چندان درگیر مباحثات سیاسی نمی‌شوند و افکار عمومی تحت تأثیر دولت و براساس اخبار انعکاس یافته در رسانه‌های حکومتی شکل می‌گیرند. البته بدیهی است که با گذشت زمان و انعکاس بیشتر بازخوردهای افکار عمومی ایران و جهان نسبت به این توافق‌نامه-به‌ویژه پس از مشخص شدن روند مذاکرات جاری برجام-رسانه‌های چین مجدداً به تحلیل این توافق خواهند پرداخت. نکته مهم دیگر این است که در حال حاضر سند امضا شده‌ی مذکور صرفاً به‌مثابه یک توافق همکاری است و اهمیت موضوع قطعاً در صورت انعقاد قراردادهای مجزا در ارتباط با این توافق‌نامه چندین برابر خواهد شد.

در حال حاضر سند امضا شده‌ی مذکور صرفاً به‌مثابه یک توافق همکاری است و اهمیت موضوع قطعاً در صورت انعقاد قراردادهای مجزا در ارتباط با این توافق‌نامه چندین برابر خواهد شد.

نظر به این که عناوین خبری و تحلیل‌های مندرج از سوی خبرگزاری‌ها از جمله مصادیقی هستند که می‌توان با کمک آن‌ها به اهمیت موضوع و کیفیت انعکاس خبر در جامعه چین پی برد، در گزارش حاضر ابتدا پایگاه‌های خبری-تحلیلی چین و عناوین خبری مورد استفاده توسط آن‌ها در ارتباط با توافق‌نامه همکاری جامع ایران و چین به‌دقت مورد ارزیابی و بررسی قرار گرفته‌اند. سپس، توافق‌نامه مذکور براساس اخبار انتشار یافته و شناخت عملی چین مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌است. در پیوست گزارش نیز سخنان مهم وزیر امور خارجه چین در دیدار با سه مقام عالی‌رتبه ایران و خلاصه خبر مصاحبه مطبوعاتی سخنگوی وزارت امور خارجه چین ارائه شده‌است و در پایان نیز به واکنش سفیر چین در ایران پرداخته شده‌است.

۲) عناوین خبری رسانه‌های چینی در ارتباط با توافق‌نامه همکاری جامع راهبردی ۲۵ ساله ایران و چین

در این بخش به بررسی عناوین خبری رسانه‌های چینی در ارتباط با توافق‌نامه همکاری جامع ایران و چین پرداخته می‌شود. به‌منظور رعایت اختصار و افزایش کیفیت گزارش، از ذکر مطالب تکراری و مشترک خودداری خواهد شد و صرفاً مطالب جدید و تجزیه و تحلیل‌های خاص ارائه خواهند شد.

عناوین خبری رسانه‌های چین در ارتباط با توافق‌نامه همکاری جامع ایران و چین

«خبرگزاری چاینادیلی»
امضای توافق‌نامه بین ایران و چین، مخالفت در برابر تحریم‌های یک‌جانبه

«بخش خبری اپلیکیشن پیام‌رسان تسننت کیوکیو»
بالاخره نهایی شد!
امضای توافق‌نامه همکاری جامع ۲۵ ساله ایران و چین و متعاقب آن اظهارات جدی وزیر امور خارجه چین و یاس امریکا

«روزنامه دیجیتال پنگ‌تی»
ایران و چین یک برنامه همکاری جامع امضا کرده‌اند: بدون هیچ‌گونه شاخص کمی و تعهد نظامی

«خبرگزاری سی‌جی‌تی‌ان»
این توافق‌نامه مربوط به ۲۵ سال آینده است!
امضای توافق‌نامه لحظه مهم تاریخی برای ایران و چین محسوب می‌شود و وزیر امور خارجه چین پیام مهمی در این خصوص منتشر کرده‌است

«مرکز مطالعات منطقه‌ای و بین‌المللی دانشگاه چینگخوا»
راهبرد با مصلحت:
ایران چگونه به همکاری جامع ایران و چین نگاه می‌کند؟

«خبرگزاری فونیکس (قنوس)»
آشنایی کامل با توافق‌نامه همکاری جامع ۲۵ ساله ایران و چین

بخش انگلیسی‌زبان خبرگزاری معروف چاینادیلی، خبر مربوط به توافق‌نامه ایران و چین را با عنوان زیر منتشر کرده است [۱]:

امضای توافق‌نامه بین ایران و چین، مخالفت در برابر تحریم‌های یک‌جانبه

بخش خبری اپلیکیشن پیام‌رسان تنسنت کیو کیو نیز به نقل از پکن نیوز^۱ خبر مربوط به این توافق را با عنوان زیر منتشر کرده است [۲]:

بالاخره نهایی شد! امضای توافق‌نامه همکاری جامع ۲۵ ساله ایران و چین و متعاقب آن اظهارات جدی وزیر امور خارجه چین و یاس امریکا

این منبع خبری ضمن ارائه گزارشی از اظهارنظر مقامات دو کشور، به نقل از رسانه‌های بیگانه نظیر نیویورک تایمز و بلومبرگ بیان داشته است: هرچند اصل متن توافق‌نامه منتشر نشده است، اما منابع آگاه اظهار داشته‌اند که جزئیات آن مشابه سندی است که سال گذشته منتشر شده است. چین طی ۲۵ سال آتی در زمینه توسعه ارتباطات و ده حوزه کلیدی ایران تا سقف ۴۰۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خواهد کرد و در مقابل نفت مورد نیاز خود را با شرایط خاصی از طریق ایران تأمین خواهد کرد. [۲-۴]

خبرگزاری پکن نیوز نیز در تحلیل خود بیان داشته است امضای برنامه همکاری جامع ۲۵ ساله میان ایران و چین به معنای آغاز مرحله جدیدی در روابط دو کشور است. ایران شریک کلیدی چین در طرح یک کمربند یک راه است و چین نیز کشور اصلی مورد نظر ایران برای تحقق هدف راهبردی سیاست نگاه به شرق است. علاوه بر این که دو کشور مزایای مشترک زیادی دارند و به حمایت از یکدیگر نیاز دارند، شرایط بین‌المللی فعلی دو کشور نیز باعث تشدید همکاری دو جانبه

بین آن‌ها شده است. این خبرگزاری چنین ادامه می‌دهد که در حال حاضر، مشکلات خارجی ایران و چین تا حد زیادی یکسان است و سیاست‌های قدرت‌های غربی و در رأس

ایران شریک کلیدی چین در طرح یک کمربند یک راه است و چین نیز کشور اصلی مورد نظر ایران برای تحقق هدف راهبردی سیاست نگاه به شرق است.

آن‌ها ایالات متحده برای هر دو کشور چالش برانگیز می‌باشند. کشورهای غربی بر این باورند که هر کشوری که برای نظام سلطه در روابط بین‌الملل چالش ایجاد کند - خواه ایران باشد یا چین - باید همواره سرکوب گردد. کشورهای غربی همچنان در رویاهای گذشته خود سیر می‌کنند و نمی‌توانند رابطه نزدیک ایران و چین را درک کنند. آن‌ها نمی‌توانند و یا نمی‌خواهند اهمیت مثبت گسترش روابط ایران و چین را برای منطقه و جهان ببینند و

ایران باید بر تأکید چین مبنی بر اهمیت خاورمیانه برای این کشور توجه داشته باشد و چین نیز باید این واقعیت را مدنظر قرار دهد که راهبرد «نگاه به شرق» در سیاست خارجی ایران به تدریج به یک راهبرد بلندمدت تبدیل خواهد شد.

تنها نگران تهدید منافع خود در اثر هر گونه تغییر در نظام جهانی هستند. در همین راستا، قدرت‌های غربی توسط ایالات متحده به سمت اعمال فشار مستمر علیه ایران و چین رهنمون می‌شوند. اگرچه ایالات متحده خواستار آن است که چین تحریم‌های سخت‌گیرانه‌ای علیه ایران وضع کند، اما دو کشور ایران و چین تمدن و تفکرات فلسفی خاص خود را دارند و هر دو به خوبی دریافته‌اند که در مبادلات بین‌المللی باید به یکدیگر احترام بگذارند. در سال‌های اخیر، چین حمایت‌های زیادی از

ایران کرده‌است و همواره به‌طور فعالانه از توافق هسته‌ای ایران دفاع کرده‌است. این رسانه همچنین اظهار داشته‌است ایران نیز در سال‌های اخیر به‌صورت قاطعانه از چین در مواردی نظیر حاکمیت ارضی (شامل تبت، شین‌جیانگ، تایوان و هنگ‌کنگ) حمایت کرده‌است. در حال حاضر، دیپلماسی بین ایران و چین در حال تغییر است و اگر هر دو طرف بتوانند این تغییر را درک کنند، توسعه روابط آینده برای دو کشور مفیدتر خواهد بود. در این راستا، ایران باید بر تأکید چین مبنی بر اهمیت خاورمیانه برای این کشور توجه داشته باشد و چین نیز باید این واقعیت را مدنظر قرار دهد که راهبرد «نگاه به شرق» در سیاست خارجی ایران به تدریج به یک راهبرد بلندمدت تبدیل خواهد شد. پکن نیز در انتها تأکید کرده‌است که سند همکاری امضا شده توسط ایران و چین در تاریخ ۲۷ مارس صرفاً به‌مثابه یک نقشه‌راه برای گسترش همکاری بین دو کشور است و جزئیات بیشتر این همکاری همچنان منوط به

تلاش‌های مستمر طرفین است. [۲-۴]

خبرگزاری سی‌جی‌تی‌ان^۱ نیز خبر مربوط به این توافق را با عنوان زیر منتشر کرده است [۵]:
 این توافق‌نامه مربوط به ۲۵ سال آینده است! امضای توافق‌نامه لحظه مهم تاریخی
 برای ایران و چین محسوب می‌شود و وزیر امور خارجه چین پیام مهمی در این
 خصوص منتشر کرده است

این خبرگزاری ضمن اشاره به کلیات خبر، محوریت آن را همکاری جامع ۲۵ ساله ایران و چین در زمینه‌های سیاسی، راهبردی و اقتصادی عنوان می‌کند. سی‌جی‌تی‌ان اظهار داشته است اگرچه محتوای این طرح هنوز اعلام نشده است، اما امضای آن مورد استقبال دولت ایران و بخش‌های مختلف جامعه قرار گرفته است. دولت ایران ضمن تأکید بر لزوم تسریع روند اجرای توافق‌نامه‌های مربوط به پروژه‌های زیربنایی و توسعه‌ای، خواستار گسترش همکاری بین شرکت‌های خصوصی ایرانی و چینی است. ایران همواره چین را به‌عنوان شریک تجاری مهم خود قلمداد می‌کند و به افزایش سرمایه‌گذاری‌ها و همکاری‌های مشترک با چین مبادرت می‌ورزد. ایران مایل است واکسن‌های کوید-۱۹ بیشتری از چین خریداری کند و از تجربیات چین در زمینه مبارزه با گسترش شیوع ویروس کرونا به‌ویژه در حوزه تولید واکسن بیشتر بهره‌مند شود. این خبرگزاری در ادامه با اشاره به تئیت یکی از مقامات دولتی اظهار داشته است: «ایران و چین اولین چهارچوب همکاری راهبردی ۲۵ ساله خود را نهایی کرده‌اند. هر دو کشور مزایای اقتصادی و سایر مزایای بلندمدت خود را بر اساس این چهارچوب ترسیم کرده‌اند. مشارکت ایران و چین زمینه‌ساز ایجاد یک نظم جدید جهانی براساس احترام فراوان به ارزش‌های شرق-و نه ارزش‌های شکست خورده فعلی و به شدت افراطی (غرب)- خواهد بود» [۵].

۱. CGTN: بخش بین‌المللی رسانه دولتی چین (سی‌سی‌تی‌وی): [۵].

خبرگزاری فونیکس (ققنوس)^۱ ضمن معرفی و بررسی جامع توافق‌نامه ایران و چین در یک مقاله، خبر مربوط به این توافق را با عنوان زیر منتشر کرده است [۶]:

آشنایی کامل با توافق‌نامه همکاری جامع ۲۵ ساله‌ی ایران و چین

این خبرگزاری ضمن بررسی بازخوردهای شبکه‌های بیگانه اظهار داشته‌است که اگرچه محتوای دقیق توافق‌نامه ایران و چین اعلام نشده‌است، اما جزئیات آن اساساً مشابه پیش‌نویس توافق‌نامه ۱۸ صفحه‌ای است که سال گذشته منتشر شده‌است. در پیش‌نویس مذکور مقرر شده‌است که چین در ده‌ها حوزه کلیدی ایران شامل بانک‌داری، ارتباطات از راه دور، بنادر، راه‌آهن، مراقبت‌های بهداشتی و فناوری اطلاعات تا سقف ۴۰۰ میلیارد دلار طی ۲۵ سال آینده سرمایه‌گذاری کند و در مقابل، نفت موردنیاز خود را با شرایط خاصی از طریق ایران تأمین نماید. پیشنهاد چین مبنی بر توسعه زیرساخت نسل پنجم شبکه ارتباطات (5G) در ایران، ارائه خدمات سامانه موقعیت‌یابی جهانی پیدو، تعمیق همکاری‌های نظامی بین دو کشور برای مقابله با تروریسم، مواد مخدر، قاچاق انسان و جرایم مرزی از دیگر اهداف موردنظر در پیش‌نویس توافق‌نامه است. نکته جالب این که این خبر بیش از ۹۰ هزار بازدیدکننده در بستر ویجت داشته‌است. فونیکس در ادامه اظهار داشته‌است که رسانه انگلیسی بی‌بی‌سی به

گزارش‌های خبری سال گذشته مبنی بر انجام معاملات نفتی آتی دو کشور بر مبنای یوآن-و نه دلار آمریکا-اشاره دارد که این امر تهدید بیشتری برای وضعیت دلار آمریکا محسوب می‌شود. خبرگزاری چینی فونیکس سپس به نقل از خبرگزاری تسنیم ایران بیان داشته‌است که دو کشور نسبت به تاسیس یک بانک ایرانی و چینی نیز توافق کرده‌اند. بسیاری از رسانه‌های خارجی این توافق‌نامه را با ابتکار عمل «یک کمربند یک راه چین» مرتبط دانسته‌اند. به‌عنوان نمونه رویترز معتقد است که توافق‌نامه دوجانبه ایران و چین موجب گسترش قابل توجه

توافق‌نامه دوجانبه ایران و چین موجب گسترش قابل توجه نفوذ اقتصادی و سیاسی چین از آسیای شرقی به سمت اروپا می‌شود و به بیان دقیق‌تر، چین با امضای این توافق‌نامه به دنبال گسترش نفوذ اقتصادی و سیاسی خود از شرق آسیا به خاورمیانه و در ادامه به سمت اروپا است.

نفوذ اقتصادی و سیاسی چین از آسیای شرقی به سمت اروپا می‌شود و به بیان دقیق‌تر، چین

با امضای این توافق‌نامه به دنبال گسترش نفوذ اقتصادی و سیاسی خود از شرق آسیا به خاورمیانه و در ادامه به سمت اروپا است. برخی از رسانه‌ها نیز معتقدند که ایران با امضای این توافق‌نامه به دنبال درهم‌شکستن تحریم‌های آمریکا است. نیویورک تایمز اظهار داشته است که این توافق‌نامه ممکن است به گسترش نفوذ چین در خاورمیانه و تضعیف تلاش ایالات متحده برای منزوی کردن ایران بیانجامد. همچنین بلومبرگ معتقد است روابط دوستانه بین ایران و چین بدون شک یک چالش مهم برای دولت ایالات متحده محسوب می‌شود. وال استریت ژورنال هم به نقل از یکی از محققان اظهار داشته است: «امضای این توافق‌نامه باعث می‌شود ایران سازش بیشتری نشان ندهد و این امر به نوبه خود سبب افزایش نگرانی اروپا و ایالات متحده خواهد شد و به نظر می‌رسد که ایران ممکن است راهی برای خلاص شدن از بندهای اقتصادی بیابد.» [۶]

فونیکس در ادامه به نقل از وزیر امور خارجه چین عنوان می‌کند اکنون زمان آن رسیده است که به طور جدی به عواقب منفی مداخلات خارجی در شرایط منطقه بیندیشیم و با یکدیگر همکاری کنیم تا بتوانیم راه‌های مؤثر جهت حفظ ثبات بلندمدت منطقه را بیابیم. فراخوانی کشورهای منطقه برای حمایت از نگرش حس تعلق (مالکیت)، ارتقای روحیه استقلال‌طلبی، خلاصی از رقابت‌های ژئوپلیتیک میان قدرت‌های بزرگ، جستجوی مسیری مناسب جهت توسعه بر مبنای منافع ملی و منطقه‌ای و ایجاد یک ساختار امنیتی در راستای منافع کشورهای منطقه به عنوان هسته اصلی ابتکار عمل پنج ماده‌ای چین برای دستیابی به امنیت و ثبات در خاورمیانه به شمار می‌آید. در این راستا، چین مایل به همکاری با کشورهای منطقه است. [۶]

این خبرگزاری همچنین به بیان نقطه‌نظرات برخی از شخصیت‌های سیاسی ایران پرداخته است. یکی از مقامات ایرانی اظهار داشته است: «این سند به عنوان یک نقشه راه جامع محسوب می‌شود و مشتمل بر شرایط راهبردی، سیاسی و اقتصادی از جمله شرایط لازم برای همکاری در زمینه تجارت، اقتصاد و حمل و نقل است. این سند می‌تواند روابط دوجانبه ایران و چین را به یک سطح راهبردی جدید ارتقا دهد. این توافق‌نامه بر افزایش همکاری در بخش خصوصی و توسعه مشارکت ایران در طرح یک کمربند یک راه چین

تأکید دارد». یکی دیگر از مقامات ایرانی اظهار داشته‌است: «مشارکت ایران و چین بستری برای پایه‌گذاری نظم جدید جهان ایجاد می‌کند که برای ارزش‌های شرق احترام زیادی قائل است. برای مدتی طولانی ما (ایران) همه تخم‌مرغ‌های خود را در سبدهای غربی قرار دادیم، اما همه آن‌ها از بین رفتند». یکی از تحلیل‌گران اقتصادی ایران نیز بیان داشته‌است: «سیاست نگاه به شرق شرایط نامطلوبی در پی نخواهد داشت و ایران هم‌اکنون شروع به تغییر کرده‌است». [۶]

در ادامه تحلیل یک کارشناس چینی ارائه شده‌است که کلیات آن مشابه تحلیل خبرگزاری پکن نیوز است. فن خونگ^۱، استاد مؤسسه تحقیقات خاورمیانه در دانشگاه مطالعات بین‌الملل شانگهای، معتقد است علاوه بر این که دو کشور مزایای مشترک زیادی دارند و به حمایت از یکدیگر نیاز دارند، شرایط بین‌المللی فعلی دو کشور نیز باعث تشدید همکاری دوجانبه بین آن‌ها شده‌است. ایالات متحده براساس راهبرد فعلی خود در ارتباط با رقابت میان قدرت‌های بزرگ، برخی از کشورهای منطقه از جمله ایران را به‌عنوان پیاده‌نظام (گروگان) علیه چین مورد استفاده قرار می‌دهد. با وجود این که ایالات متحده خواستار اعمال تحریم‌های شدید علیه ایران توسط چین است، ولی این کشور همچنان به حمایت خود از ایران و توافق هسته‌ای ادامه خواهد داد. [۶]

فونیکس در نهایت یک مصاحبه تصویری با یکی از تحلیل‌گران چینی^۲ انجام داده‌است. کارشناس مسائل نظامی چین-سونگ-اظهار داشته‌است امضای این تفاهم‌نامه برای هر دو کشور ایران و چین مفید است و مزایای زیادی برای صلح و امنیت کل منطقه دربر خواهد داشت. درواقع، ایران براساس این تفاهم‌نامه از حمایت و همکاری‌های اقتصادی چین برخوردار می‌شود و در مقابل چین، بخشی از نفت موردنیاز خود را در بلندمدت از منابع ایران تأمین خواهد کرد و به‌عنوان مهم‌ترین مصرف‌کننده نفت ایران مطرح خواهد شد. همچنین، امضای چنین توافقی بین ایران و چین امکان برقراری امنیت پایدار در منطقه خلیج فارس را فراهم خواهد آورد. [۶]

1. Fàn Hóngdá

2. Sòng Zhōngpíng

روزنامه دیجیتالی پنگ‌پی^۱، با عنوانی متفاوت به انعکاس و تحلیل خبر مربوط به توافق‌نامه ایران و چین پرداخته است [۷]:

ایران و چین یک برنامه همکاری جامع امضا کرده‌اند: بدون هیچ‌گونه شاخص کمی و تعهد نظامی

بنا به گزارش این خبرگزاری، توافق‌نامه مذکور از سال گذشته در گزارشات رسانه‌های خارجی مطرح شده است و هم‌اکنون که به‌طور رسمی امضا شده است، بحث‌های داغی را در جهان برانگیخته است. [۷]

یکی از محققان مرکز تحقیقات خاورمیانه از مؤسسه مطالعات بین‌المللی دانشگاه فودان به نام سون دگانگ^۲ در گفتگو با این خبرگزاری بیان داشته است که ایران و چین ابتدا یک مشارکت راهبردی جامع در اوایل سال ۲۰۱۶ تعریف کردند. درنهایت، هر دو کشور پس از پنج سال تلاش مستمر خود و با توجه به تغییرات صورت گرفته در شرایط بین‌المللی به این نتیجه رسیدند که مفهوم همکاری جامع راهبردی را از سه منظر اقتصادی، سیاسی و راهبردی ارتقا دهند که این امر نیز به‌وضوح به ثبات نظم بین‌المللی کمک خواهد کرد. شایان ذکر است که برخلاف ادعای برخی رسانه‌ها، این طرح همکاری به‌مثابه یک قرارداد نیست که شامل جزئیاتی نظیر میزان سرمایه‌گذاری‌ها باشد. درواقع، این طرح همکاری به‌مثابه نقشه راهی است که چهارچوبی برای همکاری‌های آینده میان ایران و چین فراهم می‌کند. با توجه به تمایل طرفین جهت گسترش روابط اقتصادی دو جانبه خود در حوزه‌های انرژی، زیرساخت، صنعت و فناوری...، هر دو کشور توافق کرده‌اند ارتباطات و جلسات کارشناسانه‌ی مورد نیاز را در راستای این تفاهم‌نامه از سر گیرند. سون دگانگ معتقد است که توافق‌نامه همکاری جامع ایران و چین باعث تقویت حضور دیپلماتیک چین در خاورمیانه خواهد شد و در عین حال، اصل معروف چین در زمینه شراکت یعنی همکاری بدون تعهد نظامی^۳ نیز در این توافق‌نامه مطرح است^۴. وی در ادامه با اشاره به طرح

1. Pengpai, The Paper

2. Sun Degang

3. Partnership and non-alignment

۴. این مسأله به همکاری راهبردی اما بدون اتحاد نظامی علیه کشور ثالث و مخالفت با اتحادیهایی نظیر تعهد کشورهای عضو ناتو اشاره دارد.

پنج ماده‌ای چین برای حفظ امنیت و ثبات خاورمیانه^۱ که در دیدار وزیر امور خارجه این کشور از عربستان پیشنهاد شد، افزود: این طرح نشان می‌دهد که چین اهمیت زیادی برای توسعه روابط دوستانه و همکاری با ایران، کشورهای عربی، ترکیه، رژیم اشغالگر قدس و دیگر کشورهای خاورمیانه قائل است و توصیه می‌کند که از امضای توافق‌نامه‌های مشابه با سایر کشورهای خاورمیانه نباید امتناع ورزید. وی معتقد است بعید نیست چین سطح همکاری‌های خود با کشورهای عربی، ترکیه و رژیم اشغالگر قدس را از نظر کیفی برحسب نیاز در آینده ارتقا دهد و توافق‌نامه‌های همکاری میان‌مدت و بلندمدت مشابهی را با این کشورها امضا نماید. [۷]

پروفسور لیو جونگ‌مین^۲ - استاد مؤسسه تحقیقات خاورمیانه در دانشگاه مطالعات بین‌الملل شانگهای - طی مصاحبه با خبرگزاری پینگ‌پی اظهار داشته‌است توافق‌نامه همکاری جامع ایران و چین از این جهت توجه زیادی را در داخل و خارج از کشور به خود جلب کرده‌است که در برهه‌ی خاصی از تحولات و شرایط بین‌المللی امضا شده‌است. به بیان دقیق‌تر، درست اندکی پس از مذاکرات راهبردی چین و ایالات متحده با حضور وزیر امور خارجه چین در تاریخ ۱۸ تا ۱۹ مارس در

بعید نیست چین سطح همکاری‌های خود با کشورهای عربی، ترکیه و رژیم اشغالگر قدس را از نظر کیفی برحسب نیاز در آینده ارتقا دهد و توافق‌نامه‌های همکاری میان‌مدت و بلندمدت مشابهی را با این کشورها امضا نماید.

آلاسکا، ایشان عازم سفر به خاورمیانه شد و توافق‌نامه همکاری جامع با ایران را امضا کرد. اگرچه ایران و امریکا پس از پیروزی جو بایدن در انتخابات ریاست جمهوری امیدوار بودند که مذاکرات مربوط به توافق هسته‌ای ایران از سر گرفته شود، اما واقعیت نشان داد که گره کور روابط ایران و امریکا همچنان باز نشده‌است. از این رو، تعامل سه کشور ایران، چین و امریکا تحت چنین شرایطی مورد توجه جامعه جهانی قرار گرفته‌است تا جایی که بسیاری از رسانه‌های غربی، امضای توافق‌نامه همکاری جامع بین ایران و چین را به منزله گسترش نفوذ مستمر چین در منطقه خاورمیانه تلقی کرده‌اند. پروفسور لیو جونگ‌مین همچنین بیان

۱. رعایت احترام متقابل، رعایت انصاف و عدالت، منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای، مشارکت در تامین امنیت جمعی و تسریع همکاری‌های توسعه‌ای

2. Liu Zhongmin

داشته‌است پس از این که رئیس‌جمهور چین در ژانویه ۲۰۰۸ یعنی همزمان با قطع روابط دیپلماتیک میان عربستان و ایران برای دیدار با دولت‌های سه کشور عربستان سعودی، مصر و ایران دعوت شد، ایشان سخنرانی مهمی در مورد نقش چین در خاورمیانه در نشست سران اتحادیه کشورهای عربی بیان کرد. بنا به اظهارات وی، چین در خاورمیانه به دنبال یافتن نماینده (به جای خود)، پر کردن شکاف‌های موجود و افزایش نفوذ منطقه‌ای^۱ خود نیست،

بلکه این کشور به دنبال ترغیب کشورهای منطقه به برقراری صلح، ترویج گفت‌وگو و پیوستن به حلقه دوستانه یک کمر بند یک راه جهت ایجاد یک شبکه سودمند برای شرکای متقابل است. لئو جونگ‌مین در ادامه چنین نتیجه‌گیری کرده‌است که سفر وزیر امور خارجه چین به خاورمیانه و گسترش همکاری با کشورهای نظیر ایران، عربستان سعودی و ترکیه بیانگر این است که چین به دنبال هیچ نوع حوزه نفوذ در منطقه نیست و اگرچه توافق‌نامه همکاری جامع با ایران را امضا کرده‌است، اما اصول مذکور را نقص نخواهد کرد. [۷]

این برنامه اصولاً مبنای یک چهارچوب کلان برای همکاری بین این دو تمدن بزرگ را تشکیل می‌دهد. با این حال، به سستی می‌توان برچسب ژئوپلیتیک به این برنامه زد و در ارتباط با آن برداشت‌های راهبردی مفرط داشت.

یائو جین‌شیانگ^۲ - مشاور مؤسسه مطالعات بین‌الملل چین و محقق مدعو مرکز تحقیقات راهبردی و امنیت دانشگاه چینخوا- در مصاحبه با این خبرگزاری اظهار داشته‌است: برنامه همکاری جامع ایران و چین در راستای تفاهم هر دو کشور برای ایجاد یک مشارکت راهبردی جامع در سال ۲۰۱۶ تدوین شده‌است. این برنامه اصولاً مبنای یک چهارچوب کلان برای همکاری بین این دو تمدن بزرگ را تشکیل می‌دهد. با این حال، به سستی می‌توان برچسب ژئوپلیتیک به این برنامه زد و در ارتباط با آن برداشت‌های راهبردی مفرط داشت. به‌طور کلی، چین دو هدف را در منطقه دنبال می‌کند. هدف اول شامل کمک به کشورهای خاورمیانه برای یافتن یک مسیر توسعه‌ی متناسب است تا حلقه معیوب جنگ، وحشت و بحران اقتصادی درهم شکسته شود. هدف دوم نیز این است که با ترویج گفت‌وگو به تدریج سازوکاری برای ایجاد اعتماد و یک چهارچوب امنیتی در منطقه ایجاد شود. بنا به اظهارات یائو جین‌شیانگ، امضای برنامه همکاری جامع ایران و چین موجب بهره‌گیری از

1. Spheres of Influence

2. Yao Jinxiang

پتانسیل‌های همکاری اقتصادی بین دو کشور، همگرایی راهبردهای توسعه و بهبود معیشت مردم کشوری می‌شود که تحت فشار شدید اقتصادی به دلیل تحریم‌ها و شیوع ویروس کرونا قرار دارند. این توافق همچنین سبب می‌شود تا ایران و چین طی همکاری نزدیک با یکدیگر بتوانند توافق هسته‌ای را به سرعت به مسیر اصلی بازگردانند و بدین ترتیب به حفظ ثبات منطقه‌ای کمک کنند. برنامه همکاری جامع ایران و چین به عنوان گزینه‌ای راهبردی محسوب می‌شود و از آن مهم‌تر این که این برنامه در پاسخ به اقدامات اخیر ایالات متحده و غرب به منظور جلوگیری از تضعیف نظم بین‌الملل تدوین شده است. [۷]

مرکز مطالعات منطقه‌ای و بین‌المللی دانشگاه چینگخوا در سپتامبر ۲۰۲۰، مقاله‌ای با عنوان زیر در مورد بازخورد انتشار خبر تفاهم ایران و چین منتشر کرده‌است [۸]:

راهبرد یا مصلحت: ایران چگونه به همکاری جامع ایران و چین نگاه می‌کند؟

نویسنده این مقاله- لیو لِن یو^۱- با بررسی جامع رسانه‌ها و خبرگزاری‌های ایران، اظهارنظرهای مقامات ذیربط و تحلیل‌های محافل سیاسی و دانشگاهی کشور به این نتیجه رسیده‌است که همکاری ایران و چین بنا به مصلحت و اجبار شکل گرفته‌است و راهبردی نیست. وی در تبیین تفاوت بین راهبرد و مصلحت بیان داشته‌است [۸]:

**همکاری ایران و چین
بنا به مصلحت و اجبار
شکل گرفته‌است و
راهبردی نیست.**

عملکرد راهبردی یک کشور در شرایط عادی مبتنی بر اولویت و ثبات بوده و ماهیت بلندمدت دارد و از عوامل خارجی به‌راحتی متأثر نمی‌شود. از منظر سیاست خارجی نیز می‌توان گفت که چنانچه

همکاری دو کشور براساس راهبرد شکل بگیرد، روند توسعه همکاری‌های بین دو کشور به روشی بلندمدت و عمیق شکل گرفته و در برابر مداخله‌های خارجی آسیب‌پذیر نیست. اما مفهوم مصلحت در زبان چینی حاکی از نوعی انعطاف‌پذیری است و معمولاً به روشی موقت برای مقابله با یک وضعیت خاص اشاره دارد. برخلاف راهبرد، مصلحت‌اندیشی اغلب با انفعال، اجبار و تغییرپذیری همراه است، ماهیتی کوتاه‌مدت دارد، در برابر عوامل خارجی تأثیرپذیر است و مستلزم تعدیل رویه است. از منظر سیاست خارجی نیز می‌توان گفت که چنانچه همکاری دو کشور بنا به مصلحت شکل بگیرد، ویژگی‌هایی نظیر دوری و نزدیکی‌های ناگهانی و فراز و نشیب زیاد در روابط دو کشور به‌وفور مشاهده می‌شود. در چنین شرایطی دو کشور به‌سختی می‌توانند شک و تردید خود را نسبت به یکدیگر به‌صورت کامل از بین ببرند و تعمیق همکاری‌ها و اعتمادسازی بسیار دشوار خواهد بود. وقتی کشوری همکاری خود با کشور دیگر را عمدتاً به صورت راهبردی تلقی می‌کند، بدین معناست که با وجود این که فرصت‌های زیادی برای همکاری با کشورهای دیگر دارد، اما همکاری با آن کشور را بیشتر در راستای منافع بلندمدت خود می‌بیند. در نقطه مقابل، هنگامی که کشوری همکاری خود با کشور دیگر را عمدتاً از روی مصلحت‌اندیشی تلقی

1. Liu Lanyu

می‌کند، بدین معناست که آن کشور تنها گزینه (یا بهترین گزینه از میان چند گزینه) برای همکاری است و همکاری با آن کشور برای رفع سریع چالش‌های پیش‌رو مزیت بیشتری دربردارد. [۸]

نویسنده در ابتدای مقاله به اظهارات یکی از مقامات ایرانی مبنی بر توطئه دولت و خائنانه بودن این توافق‌نامه پرداخته‌است که بلافاصله سبب شعله‌ور شدن افکار عمومی مردم ایران شد. در این مقاله با ارائه نظرات حامیان و مخالفان توافق‌نامه همکاری جامع ایران و چین سعی بر این است تا هدف ایران از همکاری راهبردی بلندمدت خود با چین شناسایی شود و مشخص شود که همکاری ایران با چین از نوع راهبردی است یا مصلحت‌آمیز. براین اساس کشور چین می‌تواند به دیدگاه اصلی و اولیه مردم ایران نسبت به این توافق‌نامه همکاری پی‌ببرد و میزان سرمایه‌گذاری خود طی همکاری با ایران را بسنجد. [۸]

در این مقاله سپس با تحلیل اظهارات تعدادی از مقامات ایرانی بیان شده‌است که شکستن تحریم‌ها و منزوی کردن ایالات متحده در جامعه بین‌الملل - و نه تعمیق همکاری‌های ایران و چین - هدف اصلی دولت ایران در پیشبرد همکاری‌های خود با چین محسوب می‌شود. به‌طور کلی، با تحلیل سخنان مقامات دولتی می‌توان دریافت که روابط آمریکا و ایران در تدوین سیاست‌های ایران در قبال چین و وضعیت منفعلانه ایران در تدوین این سیاست‌ها تأثیر بسزایی دارد. این موارد همگی بیانگر مصلحت‌اندیشی ایران - و نه نگاه راهبردی ایران - در تعریف همکاری بلندمدت خود با چین است. در این مقاله با بیان نظرات برخی فعالان سیاسی مشهور ایرانی چنین عنوان شده‌است که اظهارات این قبیل افراد سرشناس سبب افزایش نگرانی‌های مردم ایران نسبت به همکاری ایران و چین و شکل‌گیری ذهنیت استعمار ایران توسط چین شده‌است. [۸]

از طرفی لیو لِن‌یو در این مقاله، رهبر معظم ایران را به‌عنوان مروج و حامی جدی برنامه همکاری ۲۵ ساله ایران و چین قلمداد می‌کند و معتقد است که همکاری این دو کشور در این مرحله عمدتاً توسط رهبر معظم انقلاب هدایت می‌شود. وی با تحلیل سخنان رهبر معظم ایران نتیجه‌گیری می‌کند که نظرات ایشان جنبه راهبردی دارد و به‌عبارتی ایران از روی اجبار و بنا به مصلحت‌اندیشی به همکاری با چین مبادرت نمی‌ورزد، بلکه چین را به‌عنوان

دوست دیرین خود جهت همکاری انتخاب کرده‌است. با این حال، در این مقاله بیان شده‌است که رهبر ایران تحت فشار افکار عمومی ممکن است نگرشی مصلحتی به جای نگرش راهبردی نسبت به چین اتخاذ کند. [۸]

وی در ادامه با تحلیل نظرات مثبت و منفی برخی از شخصیت‌های دانشگاهی مجدداً نتیجه‌گیری می‌کند که ایران از روی مصلحت به همکاری با چین مبادرت می‌ورزد و همکاری راهبردی ایران و چین فاقد زیربنای اجتماعی کافی در جامعه ایران است. [۸]

این تحلیل‌گر در انتهای مقاله چنین می‌نویسد که به دلیل بروز تغییرات احتمالی در روابط آمریکا و ایران، سیاست ایران در قبال چین چندان قابل اطمینان نیست. در نهایت می‌توان گفت که ایران توافق‌نامه مذکور را با دو هدف اصلی امضا کرده‌است: (۱) دریافت

کمک‌های زیاد مالی از دولت چین برای کاهش فشار اقتصادی بر مردم و (۲) اعمال فشار روانی بر ایالات متحده و وادار کردن این کشور برای تعدیل سیاست‌های خود در قبال ایران. نویسنده معتقد است در صورت توافق ایران و آمریکا در خصوص کاهش یا حذف تحریم‌ها، سیاست خارجی ایران یک راهبرد متعادل و متفاوتی را در پیش خواهد گرفت. زیرا مردم ایران و به‌ویژه نخبگان دانشگاهی و سیاسی این کشور دید مثبتی نسبت به چین و روسیه ندارند و نگران استثمار اقتصاد و امنیت سرزمین خود توسط این دو کشور هستند. [۸]

لیو لِن یو در این مقاله، رهبر معظم ایران را به‌عنوان مروج و حامی جدی برنامه همکاری ۲۵ ساله ایران و چین قلمداد می‌کند و معتقد است که همکاری این دو کشور در این مرحله عمدتاً توسط رهبر معظم انقلاب هدایت می‌شود.

نظرات رهبر معظم ایران جنبه راهبردی دارد و به‌عبارتی ایران از روی اجبار و بنا به مصلحت‌اندیشی به همکاری با چین مبادرت نمی‌ورزد، بلکه چین را به‌عنوان دوست دیرین خود جهت همکاری انتخاب کرده‌است.

۳ جمع‌بندی

با بررسی بازتاب رسانه‌های چین درباره امضای توافق‌نامه همکاری جامع ۲۵ ساله ایران و چین می‌توان چنین برداشت کرد که از نظر خبرگزاری‌های چینی، ایران شریک کلیدی چین در طرح «یک کمربند، یک راه» است و چین نیز کشور اصلی مورد نظر ایران برای تحقق هدف راهبردی سیاست «نگاه به شرق» است. علاوه بر این که دو کشور مزایای مشترک زیادی دارند و به حمایت از یکدیگر نیاز دارند، شرایط بین‌المللی فعلی دو کشور نیز باعث تشدید همکاری دوجانبه بین آن‌ها شده‌است. آنها اظهار می‌کنند مشکلات خارجی ایران و چین تا حد زیادی یکسان است و سیاست‌های قدرت‌های غربی و در رأس آن‌ها ایالات متحده برای هر دو کشور چالش برانگیز می‌باشد.

یکی از نکات مورد تأکید آنها این است که ایران باید بر تأکید چین مبنی بر اهمیت خاورمیانه برای این کشور توجه داشته باشد و چین نیز باید این واقعیت را مدنظر قرار دهد که راهبرد «نگاه به شرق» در سیاست خارجی ایران به تدریج به یک راهبرد بلندمدت تبدیل خواهد شد. تأکید آنها مبنی بر اینکه سند همکاری امضا شده توسط ایران و چین صرفاً به‌مثابه یک نقشه‌راه برای گسترش همکاری بین دو کشور است و جزئیات بیشتر این همکاری همچنان منوط به تلاش‌های مستمر طرفین است، نیز نکته قابل تاملی است.

آنها اعتقاد دارند با نهای شدن و امضاء اولین چهارچوب همکاری راهبردی ۲۵ ساله ایران و چین، هر دو کشور مزایای اقتصادی و سایر مزایای بلندمدت خود را براساس این چهارچوب ترسیم کرده‌اند و مشارکت ایران و چین زمینه‌ساز ایجاد یک نظم جدید جهانی براساس احترام فراوان به ارزش‌های شرق-و نه ارزش‌های شکست خورده فعلی و به‌شدت افراطی (غرب)-خواهد بود.

یکی از این خبرگزاری‌ها با بررسی جزئیات در دسترس توافق‌نامه مذکور تصریح نموده‌است: چین در ده‌ها حوزه کلیدی ایران شامل بانکداری، ارتباطات از راه دور، بنادر، راه‌آهن، مراقبت‌های بهداشتی و فناوری اطلاعات تا سقف ۴۰۰ میلیارد دلار طی ۲۵ سال

آینده سرمایه‌گذاری خواهد کرد و در مقابل، نفت موردنیاز خود را با شرایط خاصی از طریق ایران تأمین خواهد نمود. پیشنهاد چین مبنی بر توسعه زیرساخت نسل پنجم شبکه ارتباطات (G5) در ایران، ارائه خدمات سامانه موقعیت‌یابی جهانی بیدو، تعمیق همکاری‌های نظامی بین دو کشور برای مقابله با تروریسم، مواد مخدر، قاچاق انسان و جرایم مرزی از دیگر اهداف موردنظر در پیش‌نویس توافق‌نامه ذکر شده است.

یکی از کارشناسان مسائل نظامی چین بیان داشته است که امضای این تفاهم‌نامه برای هر دو کشور ایران و چین مفید است و مزایای زیادی برای صلح و امنیت کل منطقه دربر خواهد داشت. در واقع، ایران براساس این تفاهم‌نامه از حمایت و همکاری‌های اقتصادی چین برخوردار می‌شود و در مقابل چین، بخشی از نفت موردنیاز خود را در بلندمدت از منابع ایران تأمین خواهد کرد و به‌عنوان مهم‌ترین مصرف‌کننده نفت ایران مطرح خواهد شد. همچنین، امضای چنین توافقی بین ایران و چین امکان برقراری امنیت پایدار در منطقه خلیج فارس را فراهم خواهد آورد.

نظر یکی از محققان چینی نیز این است که در واقع، این طرح همکاری به‌مثابه نقشه راهی است که چهارچوبی برای همکاری‌های آینده میان ایران و چین فراهم می‌کند. با توجه به تمایل طرفین جهت گسترش روابط اقتصادی دوجانبه خود در حوزه‌های انرژی، زیرساخت، صنعت و فناوری...، هر دو کشور توافق کرده‌اند ارتباطات و جلسات کارشناسانه‌ی موردنیاز را در راستای این تفاهم‌نامه از سر گیرند.

محقق چینی دیگری نیز خاطرنشان ساخته است این توافق سبب می‌شود تا ایران و چین طی همکاری نزدیک با یکدیگر بتوانند توافق هسته‌ای را به‌سرعت به مسیر اصلی بازگردانند و بدین ترتیب به حفظ ثبات منطقه‌ای کمک کنند. برنامه همکاری جامع ایران و چین به‌عنوان گزینه‌ای راهبردی محسوب می‌شود و از آن مهم‌تر این که این برنامه در پاسخ به اقدامات اخیر ایالات متحده و غرب به‌منظور جلوگیری از تضعیف نظم بین‌الملل تدوین شده است.

نگرانی چینی‌ها از قابل اطمینان نبودن سیاست ایران در قبال چین به‌دلیل بروز تغییرات

احتمالی در روابط آمریکا و ایران نیز از دیگر نکات قابل توجه در نظریه‌های تحلیلگران چینی است.

در پایان لازم به ذکر است که به دلیل تحولات مهم سیاسی در این مقطع زمانی (نظیر مذاکرات احیای برجام، سیاست‌های رییس جمهور جدید آمریکا در قبال چین و ایران و نهایتاً انتخابات پیش‌روی ایران) احتمالاً این توافق‌نامه در آینده‌ای نه‌چندان دور مجدداً در رسانه‌های چین مورد نقد و بررسی قرار خواهد گرفت.

منابع

- [1] <http://www.chinadaily.com.cn/a/202103/29/WS60610d18a31024ad0bab2164.html>
- [2] <https://new.qq.com/rain/a/20210331A0398500>
- [3] <https://new.qq.com/rain/a/20210331A0398500>
- [4] <https://news.sina.cn/gn/2021-03-28/detail-ikknsck2789287.d.html?from=wap>
- [5] <https://mp.163.com/article/G6EMT9RN053734I1.html>
- [6] https://mp.weixin.qq.com/s/6dqGZNha6GYR_2XTR-d-iQ
- [7] https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_11945538
- [8] <http://iias.tsinghua.edu.cn>
- [9] https://www.fmprc.gov.cn/web/wjzb_673089/zyhd_673091/default_1.shtml
- [10] https://www.fmprc.gov.cn/web/wjzb_673089/zyhd_673091/t1865544.shtml
- [11] https://www.fmprc.gov.cn/web/wjzb_673089/zyhd_673091/t1864789.shtml
- [12] http://www.xinhuanet.com/2021-03/28/c_1127264464.htm
- [13] https://www.fmprc.gov.cn/web/wjzb_673089/zyhd_673091/t1864822.shtml
- [14] https://www.fmprc.gov.cn/web/wjzb_673089/zyhd_673091/t1864824.shtml
- [15] <http://cn.chinadaily.com.cn/a/202103/29/WS606192bba3101e7ce9746620.html>
- [16] <https://www.donya-e-eqtesad.com/fa/tiny/news-3751251>

پیوست

اظهارات مقامات چین در مورد توافق‌نامه همکاری جامع ایران و چین

در این بخش گزارش، سخنان مهم وزیر امور خارجه چین در دیدار با سه مقام عالی‌رتبه ایران و خلاصه خبر مصاحبه مطبوعاتی سخنگوی وزارت امور خارجه چین ارائه شده است و در پایان نیز به واکنش سفیر چین در ایران پرداخته شده است [۹ و ۱۰].

خلاصه خبر دیدار وزیر امور خارجه چین با رئیس‌جمهور ایران

وزیر امور خارجه چین سلام گرم و پیام تبریک سال نو ایرانی را از طرف رئیس‌جمهور چین - شی جین‌پینگ - به حسن روحانی - رئیس‌جمهوری ایران - منتقل کرد و از استقبال گرم ایران از مقامات چین در نوروز تشکر کرد. ایشان اظهار داشت مشارکت راهبردی جامع ایران و چین همواره در شرایط متغیر بین‌المللی تداوم خواهد یافت و صرف نظر از تغییرات احتمالی در شرایط بین‌المللی، چین بدون تردید سیاست دوستانه خود را در قبال ایران دنبال خواهد کرد. امسال پنجاهمین سالگرد برقراری روابط دیپلماتیک بین دو کشور ایران و چین است و امضای تفاهم‌نامه همکاری جامع بین دو کشور بیانگر یک چشم‌انداز کلی برای ارتقای مشارکت راهبردی جامع میان این دو کشور است. این امر نه تنها به نفع هر دو کشور خواهد بود، بلکه به حفظ صلح منطقه‌ای و جهانی نیز کمک خواهد کرد. وی افزود چین قاطعانه از ایران در زمینه حفاظت از حاکمیت ملی، عزت ملی و مسیر توسعه ملی خود حمایت می‌کند. چین همواره مخالف تحریم‌های غیرمنطقی یک‌جانبه‌ای است که جهان خارج علیه ایران اعمال کرده است. هرگونه تحریم یک‌جانبه - به‌ویژه موارد مبتنی بر اطلاعات نادرست - ناقض قوانین بین‌المللی است و به تحریک وجدان انسانی، ناهنجاری اخلاقی و عدم محبوبیت منجر می‌شود. چین مایل به همکاری با ایران و سایر کشورها در زمینه مخالفت با سلطه‌جویی قدرت‌ها، حفاظت از انصاف و عدالت در عرصه بین‌الملل و حمایت از هنجارهای اساسی در روابط بین‌الملل است [۱۱].

وزیر امور خارجه چین در ادامه اظهار داشت توافق جامع در مورد مسئله هسته‌ای ایران

برجام) یک موفقیت مهم و چندجانبه به‌شمار می‌آید که با تلاش و کوشش بسیار حاصل شده است. چین معتقد است که حمایت از برجام به‌منزله حمایت از چندجانبه‌گرایی و اقتدار و برای امنیت سازمان ملل است. خروج یک جانبه دولت سابق آمریکا از توافق هسته‌ای ایران حاکی از عدم پابندی این کشور به توافق‌نامه‌های بین‌المللی است که به‌اتفاق آرا از سوی جامعه جهانی محکوم است. البته دولت جدید ایالات متحده مایل است که به برجام بازگردد و ما از آن استقبال می‌کنیم. با این حال، ایالات متحده باید در مورد آسیب وارده به صلح منطقه‌ای و ثبات بین‌المللی در اثر خروج از برجام و همچنین خسارات وارده به کشورهای ذریب‌تأمل کند و تحریم‌های یک جانبه علیه ایران را در اسرع وقت برطرف نماید و اقدامات قضایی گسترده علیه کشورهای نظیر ایران و چین را متوقف کند [۱۱].

خلاصه خبر مذاکرات دو جانبه وزیر امور خارجه چین با وزیر امور خارجه ایران

وزیر امور خارجه چین در سخنان خود عنوان کرد که با نگاهی به سابقه ۵۰ ساله روابط دیپلماتیک ایران و چین می‌توان دریافت که هر دو کشور همواره در راستای حفظ ارتباطات نزدیک و صمیمانه، درک و حمایت متقابل و تعمیق اعتماد متقابل سیاسی گام برداشته‌اند. ایران و چین در شرایط جدید فعلی نیز باید در زمینه حفاظت از حقوق و منافع قانونی ملی، پابندی به هنجارهای اصلی در روابط بین‌الملل، حفاظت از منافع مشترک کشورهای در حال توسعه (از جمله ایران و چین) و حفاظت از انصاف و عدالت در عرصه‌های بین‌المللی از یکدیگر حمایت کنند. ایشان عنوان کرد کشور چین مایل به همکاری بیشتر با ایران در زمینه مبارزه با گسترش ویروس کرونا و افزایش سلامت عمومی جامعه است. بنا به اظهار ایشان، پنجاهمین سالگرد برقراری روابط دیپلماتیک میان دو کشور باید به فرصتی برای مشارکت فعالانه در تبادلات فرهنگی و نیز گسترش دوستی میان دو ملت تبدیل گردد. دو کشور باید نسبت به تقویت روابط دو جانبه و گسترش همکاری‌های خود در زمینه پیاده‌سازی طرح یک کمربند یک راه اقدام کنند. وزیر امور خارجه چین در ادامه از اعزام نمایندگان ایران برای حضور در بازی‌های المپیک زمستانی پکن استقبال کرد [۱۲ و ۱۳].

وزیر امور خارجه چین در ادامه سخنان خود به صدور بیانیه مشترک ایران و چین در ژانویه ۲۰۱۶ (دی ماه ۱۳۹۴) اشاره کرد که طی آن مقرر شد دو کشور در زمینه ایجاد یک

مشارکت جامع راهبردی و دستیابی به یک طرح جامع همکاری تلاش کنند. ایشان افزود در سایه تلاش‌های مشترک دو کشور، امروز (۲۷ مارس ۲۰۲۱) برنامه همکاری جامع ایران و چین را امضا خواهیم کرد تا از ظرفیت همکاری دو کشور در حوزه‌های اقتصادی، فرهنگی و سایر حوزه‌ها نهایت استفاده را داشته باشیم و برای چشم‌اندازهای همکاری بلندمدت خود برنامه‌ریزی کنیم. وی اذعان داشت این امر باعث بهبود و ارتقای مستمر مشارکت راهبردی جامع ایران و چین و تامین منافع ملی هر دو کشور می‌شود [۱۲ و ۱۳].

خلاصه خبر دیدار وزیر امور خارجه چین با مشاور عالی رهبر ایران

وزیر امور خارجه چین در دیدار خود با مشاور عالی رهبر ایران -علی لاریجانی- در ۲۷ مارس ۲۰۲۱ (۷ فروردین ۱۴۰۰) اظهار داشت که ایران و چین همواره روابط دوستانه قدیمی با یکدیگر داشته‌اند. چین همیشه روابط دو کشور را از منظر راهبردی و بلندمدت مورد بررسی و رسیدگی قرار داده‌است. وی افزود صرف نظر از تغییرات احتمالی در ارتباط با شرایط بین‌المللی و منطقه‌ای، چین بدون تردید سیاست دوستانه خود را در قبال ایران دنبال خواهد کرد. امسال پنجاهمین سالگرد برقراری روابط دیپلماتیک بین دو کشور است و روابط ایران و چین در نقطه شروع تاریخی جدیدی قرار دارد. چین مایل است با ایران همکاری کند تا پنجاهمین سالگرد برقراری روابط دیپلماتیک بین دو کشور را به فرصتی برای تداوم همکاری‌های پایدار متقابل، انتفاع دو ملت و در عین حال کمک به صلح و توسعه جهانی تبدیل کند [۱۴].

وی در ادامه اظهار داشت ایران و چین با صدور یک بیانیه مشترک در زمینه ایجاد مشارکت راهبردی جامع در ژانویه ۲۰۱۶ توافق کرده‌اند که به یک برنامه همکاری جامع برسند. در این راستا، ما با وزیر امور خارجه ایران به‌طور مشترک برنامه همکاری جامع ایران و چین را امضا خواهیم کرد تا چشم‌اندازهای همکاری بین دو کشور را در حوزه‌های اقتصادی و فرهنگی برنامه‌ریزی کرده و توسعه مداوم مشارکت راهبردی جامع ایران و چین را ارتقا بخشیم. چین همچنین با ایران در زمینه مبارزه با گسترش ویروس کرونا همکاری خواهد کرد [۱۴].

وزیر امور خارجه چین افزود چین قاطعانه از مقاومت ایران در برابر نظام سلطه دفاع می‌کند و از حفظ حاکمیت و عزت ملی ایران حمایت می‌نماید. اعمال تحریم‌های یک‌جانبه علیه ایران موجب نقض قوانین بین‌المللی شده‌است و به مردم بی‌گناه ایران صدمه وارد کرده‌است. جامعه بین‌المللی باید به‌طور مشترک با هرگونه اعمال سلطه‌جویانه مخالفت کند [۱۴].

خلاصه خبر مصاحبه مطبوعاتی سخنگوی وزارت امور خارجه چین

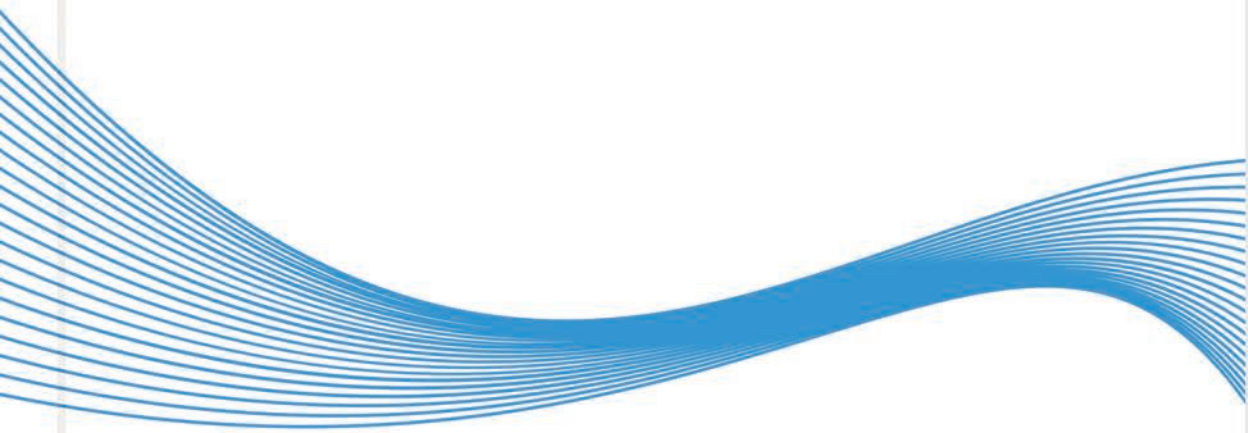
سخنگوی وزارت امور خارجه چین - جی‌لی جین^۱ - دو روز بعد از امضای توافق همکاری ایران و چین در تاریخ ۲۹ مارس ۲۰۲۱ (۹ فروردین ۱۴۰۰) در حاشیه کنفرانس خبری خود به سؤال خبرنگاران در زمینه جزئیات سند توافق به‌طور بسیار مختصر پاسخ دادند. ایشان ضمن اشاره به بیانیه مشترک ایران و چین در سال ۲۰۱۶ اظهار داشت که مفاد توافق‌نامه پس از انجام مذاکرات و ارتباطات دو جانبه و نهایتاً امضای آن در سفر اخیر وزیر خارجه چین به ایران مورد تصویب قرار گرفتند. بنا به گفته ایشان، این طرح با هدف بهره‌گیری از ظرفیت‌های همکاری بین دو کشور در حوزه‌های اقتصادی، فرهنگی و غیره و همچنین ترسیم چشم‌انداز و نقشه‌راه همکاری بلندمدت دو کشور تدوین شده‌است. وی افزود این توافق‌نامه شامل قرارداد یا شاخص‌های کمی خاصی نیست و یا این که بر علیه هیچ طرف سومی نیست. اعتقاد بر این است که تفاهم متقابل دو کشور اساس یک دیدگاه کلان برای تعریف همکاری‌های آینده بین ایران و چین را تشکیل می‌دهند [۱۵].

واکنش سفیر چین در ایران

سفیر چین در ایران - چانگگ خوآ - در توییت خود نوشت: ایران و چین شرکای جامع راهبردی یکدیگر هستند. ایشان در توییتی دیگر با اشاره به گشوده شدن نمایشگاه اسناد روابط ایران و چین به مناسبت پنجاهمین سالگرد روابط دیپلماتیک دو کشور در مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه اظهار داشت: اسناد مربوطه شاهدهی بر تاریخ مبادلات دوستانه بین ایران و چین است. وی همچنین روابط دو کشور را بر پایه دوستی و همکاری توصیف کرده‌است. این دیپلمات چینی در توییتی دیگر سفر وزیر خارجه کشور چین به تهران را دیداری مهم و موفقیت‌آمیز خوانده‌است [۱۶].

1. Zhao Lijian

موسسه پژوهشگران آکادمی علوم چین